

ΠΟΙΟΙ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΠΡΩΤΟΝΟΜΑΣΤΗΚΑΝ ΒΛΑΧΟΙ

Γράφει
ο Γιάννης Τσιαμήτρος
εκπ/κός-χοροδιδάσκαλος

Είναι σαφές ότι από το 146 π.χ. (κατάκτηση των ελληνικών χωρών από του Ρωμαίους) αρχίζει ο γλωσσικός εκλατινισμός των περιοχών αυτών. Η ονομασία Βλάχοι εμφανίζεται, όμως, αργότερα την οποία χρησιμοποιούν οι «βυζαντινοί συγγραφείς» για τους δίγλωσσους (λατινογραφικόγλωσσους) Έλληνες. Ωστόσο, οι ίδιοι αυτοπροσδιορίζονται ως Αρμάνοι. Μέχρι τα χρόνια του Ιουστινιανού η λατινική γλώσσα ήταν κυρίαρχη στους ελληνικούς και βαλκάνιους υπόλοιπους λαούς. Στην εποχή αυτού του αυτοκράτορα (5ος αιώνας) στην Βαλκανική η πλειονότητα των κατοίκων ήταν Έλληνες οι οποίοι μιλούσαν ιταλικά κατά τον Λυδίο ή την λατινική κατά τον Προκόπιο. Οι ιστορικοί εκείνης της εποχής δεν αναφέρουν το όρο Βλάχοι.

Οι λέξεις «τόρνα φράτερ» είναι οι πρώτες γραπτές βλάχικες λέξεις αν και ο ερευνητής και συγγραφέας Γ. Έξαρχος πιστεύει ότι οι πρώτες λέξεις ήταν αυτές του Προκοπίου στο έργο του «περί χτισμάτων» οι οποίες ήταν ελληνικοποιημένες (π.χ. βερεδάριος = ταχυδρομικός υπάλληλος λατ. Verdarus, λεγών = στρατιωτικό άγημα λατ. Legio και πλείστες άλλες.). Πρώτος ο Κεδρηνός αναφέρεται γραπτά σε Βλάχους (βλάχοι οδίτες, 10ος αιώνας). Βέβαια, οι περισσότεροι συγγραφείς Βλάχους θεωρούν τους λατινόφωνους εκλατινισθέντες λαούς περισσότερο της Βαλκανικής.

Υπήρξε γλωσσικός εκλατινισμός Ελλήνων της Μακεδονίας, της Ηπείρου, της Θράκης, της Θεσσαλίας, της Ρούμελης και του Μοριά. Υπήρξε γλωσσικός εκλατινισμός Ιλλυριών, τμήμα των οποίων κατήλθε νοτιότερα, στις ελληνικές χώρες, υπήρξε γλωσσικός εκλατινισμός Θρακικών φυλών, ήτοι των Μοισών και Δακών, τμήμα των οποίων κατήλθε νοτιότερα στις ελληνικές χώρες. Υπήρξε γλωσσικός εκλατινισμός Τριβαλλών, Δαρδάνων, Σαγουδάτων και Ρηχίνων, λαών της χερσονήσου του Αίμου που δεν γνωρίζουμε τις γλώσσες που μιλούσαν πριν τον εκλατινισμό τους, τμήμα των οποίων κατήλθε νοτιότερα, στις ελληνικές χώρες. Ασφαλώς, στις ελληνικές περιοχές εγκατεστάθησαν και Ρωμαίοι και Λατίνοι, Φράγκοι, Κέλτες και Λογγοβάρδοι, οι οποίοι αποτέλεσαν και τη ζύμη του γλωσσικού εκλατινισμού πληθυσμών των ελληνική χώρες. Υπήρξε γλωσσικός εκλατινισμός τουρκικών φυλών και Πατσινάκων τμήμα των οποίων κατήλθε νοτιότερα, στις ελληνικές χώρες. Το πόσο μεγάλες ή μικρές ήταν αυτές οι πληθυσμιακές ομάδες των αλλόφυλων και αλλόγλωσσων λαών δεν το γνωρίζουμε, γιατί ουδεμία ιστορική πηγή αναφέρει πληθυσμιακά στοιχεία των μετακινήσεων ομάδων.

Όλες αυτές τις κατελθούσες ομάδες - τις θεωρούμε ολιγομελείς-ήρθαν σε επιμειξία με τους ορεισίβιους Αρμάνοι- Αρμάνοι, οι οποίοι ήταν η άρχουσα τάξη, ως τάξη ένοπλων στρατιωτών, και ήρθαν σε μεγαλύτερη επιμειξία με τους πεδινούς κατοίκους των ελληνικών χωρών. Οι μεν εγκατασταθείσες ομάδες στους τόπους των Αρμάνων εξαρμάνιστηκαν γλωσσικώς και ως προς τα ήθη, οι δε εγκατασταθείσες στις πεδινές περιοχές εκγραικίστηκαν ως προς τη γλώσσα και τα ήθη. Βέβαια οι άνωθεν του Δουνάβεως έγιναν Ρουμάνοι, οι Βλάχοι του Αίμου έγιναν Βούλγαροι, οι Βλάχοι της Δαρδανίας έγιναν Σέρβοι, Σλαβομακεδόνες, Αλβανοί.

Σε αυτό το συμπέρασμα μας οδηγούν τα μέχρι τώρα παρουσιασθέντα στοιχεία (του βιβλίου του Γ. Έξαρχου), καθώς και η γνώση που έχουμε του αρμάνικου-βλάχικου γλωσσικού θησαυρού και η γνώση των ήθων και εθίμων, των τελετουργικών που λαμβάνουν χώρα στον ετήσιο κύκλο της ζωής, στους γάμους, στους θανάτους κλπ., καθώς και ο πλούτος των μουσικών θεμάτων και τραγουδιών και τα λαϊκά παραμύθια των Αρμάνων.

Γιαυτό οι αρμάνοι- Βλάχοι, ως Έλληνες που είναι, δεν συνιστούν ιδιαίτερη εθνότητα ούτε ιδιαίτερο ανθρωπολογικό τύπο, και ούτε έχουν κοινή και ενιαία γλώσσα, όπως φαντάζονται οι λεξικογράφοι και

γλωσσολόγοι. Διατηρούν, όμως, από τα αρχαία χρόνια του απώτατου παρελθόντος συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στον κοινωνικό τους βίο, αφού υπήρξαν και είναι οι κατεξοχήν κτηνοτροφικοί πληθυσμοί στον ελλαδικό και ευρύτερα ελλαδικό χώρο. Και, αναμφίβολα, οι ορεινές κοιτίδες είναι οι προγονικές τους εστίες από τα προομηρικά χρόνια και δεν δημιουργήθηκαν μετά την κάθοδο των αλλόγλωσσων και αλλόφυλων ομάδων στα χρόνια της Ρωμαιοκρατίας και της Ρωμανίας(μετέπειτα Βυζαντίου).

Ο Γ. Έξαρχος στο βιβλίο του Ελληνόβλαχοι τόμος Α, Αθήνα 2001 μετά από παράθεση πλούσιότατης βιβλιογραφίας συμπεραίνει για το θέμα: «Βλαχία πρωτονομάστηκε η δυτική και βορειοδυτική ορεινή περιοχή της Θεσσαλίας. Οι ονομασίες Βλαχία, Μεγάλη Βλαχία, εν Ελλάδι Βλαχία καθιερώνονται από τον 13ο αιώνα και «εννοούν» ολόκληρη τη Θεσσαλία, τα όρια της οποίας συμπίπτουν με τα σύνορα του μεσαιωνικού κρατιδίου των νέων Πατρών-Υπάτης, ήτοι από τον κορινθιακό κόλπο έως τα Γρεβενά και από το Αιγαίο έως την οροσειρά της Πίνδου. Μικρά Βλαχία ήταν η ονομασία για τον χώρο που περιείχε την Αιτωλία, τμήμα της Ακαρνανίας, τη Δωρίδα και τη Λοκρίδα. Άνω Βλαχία ήταν η ονομασία για τον χώρο που περιείχε τον Ασπρόποταμο, τμήμα της Αιτωλοακαρνανίας, τα Άγραφα και την Ήπειρο. Η άνωθεν του Δουνάβεως περιοχή της Δακίας πήρε την ονομασία Βλαχία και Μεγάλη Βλαχία κατά τον 15ο αιώνα, ενώ γίνεται σποραδική του ονόματος Βλαχία και για την Θεσσαλία στα «μεταβυζαντινά» χρόνια.» Άρα από τα προηγούμενα συνάγεται ότι ΠΡΩΤΑ ΕΧΟΥΜΕ ΒΛΑΧΙΑ ΚΑΙ ΒΛΑΧΟΥΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ (13ος) ΚΑΙ ΜΕΤΑ 2 ΑΙΩΝΕΣ ΕΧΟΥΜΕ ΒΛΑΧΙΑ ΚΑΙ ΒΛΑΧΟΥΣ ΣΤΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΚΟ ΧΩΡΟ(15ος αιώνας).

Οι σύγχρονοι συγγραφείς, όποτε χρησιμοποιούν τους όρους Βλαχία και Βλάχοι, σπανίως ή ουδέποτε τους ερμηνεύουν και έτσι συμβάλλουν στη διαιώνιση και την επέκταση της σύγχυσης.

Το πως και το γιατί υπήρξε «αντιποίησης τίτλου» και ονομάστηκαν οι Δάκες με το προσωνύμιο Βλάχοι των Θεσσαλών είναι ένα γεγονός που δεν χωράει εύκολες απαντήσεις. Το μόνο που είναι βέβαιο και γνωστό είναι η επανάληψη του ίδιου «φαινομένου» και στα νεότερα χρόνια, αφού οι Δάκες(Βλαχομογδοβάνοι ή Μολδοβλάχοι)ονόμασαν το κράτος τους Romania-και όχι Ρουμανία, όπως το ονομάζουν οι Έλληνες-κλέβοντας το όνομα της Ρωμανίας, αυτής της χιλιόχρονης αυτοκρατορίας του ανατολικού και Ρωμαϊκού Κράτους της Νέας Ρώμης-Κωνσταντινούπολης.

Αν κάποιος θέσει το ερώτημα ποια ήταν η σχέση των Βλάχων της Δακίας με τους Βλάχους της Ελλάδας τότε οφείλουμε να του απαντήσουμε όπως ο Μίκλοσιτς: «Οι από του 10ου αιώνας αναφανόμενοι ανά τον Αίμον Βλάχοι, ήλθαν από τον νότον, από της Θεσσαλίας, της μεγάλης αυτών πατρίδος ως ταύτην αποκαλούν οι βυζαντινοί χρονογράφοι.(βλ. Κωνσταντίνος Νικολαΐδης, Ετυμολογικόν λεξικόν της κουτσοβλαχικής, Τύποις Π.Δ. Σακελλαρίου, εν Αθήναις 1909,σ. λβ').»

Εκτός τούτου πρέπει να υπενθυμίσουμε και το εξής: «Μέχρι του έτους 1561 επίσημος γλώσσα του Κράτους και της Εκκλησίας εν Μολδαβία, ήτο η Σλαβική, επειδή ο εκχριστιανισμός των Ρουμάνων εγένετο, ως εκ των Σλάβων, υπό Μεθόδιου και Κυρίλλου, και αρχικώς αι Γραφαί και τα λοιπά εκκλησιαστικά βιβλία έγιναν και εκεί γνωστά εκ μεταφράσεων εκ της ελληνικής εις σλαβονικήν γλώσσα. Η πρώτη σοβαρά προσπάθεια της εισαγωγής της Ρουμανικής γλώσσης εις την εκκλησίαν ανελήφθη υπό του Έλληνος διακόνου Κορεσσίου, καταγομένου εκ Χίου, ο οποίος μεταβάς εκ Τερκοβίστης, παλαιάς πρωτεύουσας της Βλαχίας, εις Μπρασόβ της Τρανσυλβανίας, εξετύπωσε πλείστα εκκλησιαστικά βιβλία εις την Ρουμανικήν. Οι φιλέλληνες και χριστιανικότατοι ηγεμόνες Ματθαίος Μπασαράμπας και Βασίλειος Λούπου (Αρμάνος εξ Ηπείρου) υπεστήριξαν την κίνηση, την τείνουσαν εις την αποβολή της Σλοβακικής εκ της Εκκλησίας»(Δημ. Β.Οικονομίδης, «Οι αληθείς Φαναριώται», εφημ. Εστία 13.6.1997).